

PANDEMİ SÜRECİNDE YAŞLI AYRIMCILIĞI VE TWITTER: KLİŞELER, ÖNYARGILAR, TUTUMLAR

Can CENGİZ¹

Giriş

2020 yılının başından itibaren etkisini hızla artıran ve küresel bir salgına evrilen COVID-19 ile beraber gündelik hayat pratikleri de hızlı bir değişim yaşamıştır. Birçok sağlık sorununa sebep olan ve büyük bir virüs ailesi olarak tanımlanan koronavirüs (CoV), ilk olarak Aralık 2019'da Çin'de ortaya çıkmış ve bu virüsün neden olduğu hastalık da COVID-19 olarak isimlendirilmiştir (Altın, 2020: 49). Pandemi süreci, can kayıpları ve sağlık problemlerinin yanı sıra toplumsal ve gündelik hayatımızda da son derece etkileyici olmuştur (Tekindal, 2020: 1). Diğer taraftan söz konusu etkilerin toplumun her kesimi için benzer bir biçimde yaşandığını söylemek zordur. Söz konusu küresel kriz dezavantajlı grupları, olumsuz yönde ve daha fazla etkilemektedir. Bazı temel özelliklerinden dolayı yetersiz ya da kısıtlı yaşam koşullarını deneyimleyen dezavantajlı grup ve bireyler, olağan dönemlerde olduğu gibi kriz anlarında da temel kaynaklara ya da hizmetlere ulaşma sorunu yaşamaktadırlar (Burcu, 2017: 111). Kimi diğer gruplar gibi yaşlı yetişkinlerin de COVID-19 karşısındaki dezavantajlı konumları, konu ile ilgili politika yapıcılar, sağlık uzmanları, ana akım medya ve geniş halk kitleleri tarafından kabul edilmiştir (Jimenez-Sotomayor vd., 2020: 1661). Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yaşlı yetişkinler söz konusu kriz ortamından daha olumsuz etkilenmiş, bu durum Türkiye gündemini de belirlemiştir.

Koronavirüs salgınının küresel bir biçimde yaygınlaşması gündelik hayatımızı ve alışıldık etkileşim anlayışımızı da değiştirmiştir. Bu değişim sonucunda, günümüzde her geçen gün etkisini arttıran sosyal medya araçlarının kullanımının da yaygınlaştığı görülmektedir. Pandemi süreci ile beraber hayata geçirilen

¹ Arş. Gör. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Yeni Medya ve İletişim Bölümü, cangengiz@beun.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3938-9506

söylem düzeyinde tutarlı bir programı zorunlu kılmaktadır. Nihayet yaş ayrımcılığı konusunda girişilecek çabalar sadece akademik çalışmaların değil, yaşı kaç olursa olsun bütün insanları ilgilendiren bir sorumluluk alanıdır.

Kaynaklar

- Abraham, L. ve Appiah, O. (2006). "Framing News Stories: The Role of Visual Imagery in Priming Racial Stereotypes", *Howard Journal of Communications*, Volume 17, Number 3, ss. 183-203.
- Altın, Z. (2020). "COVID-19 Pandemisinde Yaşlılar", *Tepecik Eğit. ve Araşt. Hast. Dergisi Sayı 30*(Ek sayı), ss. 49-57.
- Angus J. ve Reeve, P. (2006). "Ageism: A Threat to 'Aging Well' in the 21st Century", *The Journal of Applied Gerontology*, Volume 25 Number 2, ss.137-152.
- Becca R. L, Pil H. C., Talya B., Kristina N. (2013). "Facebook as a Site for Negative Age Stereotypes". *The Gerontologist* Volume 54, Number 2, ss. 172-176.
- Binark, M., Arun, Ö., Özsoy, D., Kandemir, B., Şahinkaya, G. (2020). COVID-19 sürecinde yaşlıların enformasyon arayışı ve enformasyon değerlendirmesi: TÜBİTAK SOBAG 120k613 no'lu araştırma projesi. Yaşlanma Çalışmaları Derneği Yayınları.
- Braithwaite, V. (2002). "Reducing Ageism", *Ageism: Stereotyping and Prejudice against Older Persons* içinde, London: The MIT Press, ss. 311-337.
- Burcu, E. (2017). "Türkiye'de Engelli Bireylerin Dezavantajlı Konumlarına Engellilik Sosyolojisinin Eleştirel Tavrıyla Bakmak", *Toplum ve Demokrasi*, 11 (24), s. 107-125.
- De Celis, E. S. P. (2020). "Social media, ageism, and older adults during the COVID-19 pandemic". *E-ClinicalMedicine*, Volume 29, ss.29-30.
- Demir, S. A. (2020). "Salgın Sürecinde Yaşlı Nüfus, Sosyal Dışlanma ve Yaş Ayrımcılığı", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:38, ss. 186-201.
- Eagly, A. H. ve Chaiken, S. (1993). *The psychology of attitudes*. Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Fiske, S. T. (1998). "Stereotyping, prejudice, and discrimination". *The handbook of social psychology* içinde. New York: McGraw-Hill. ss. 357-411.
- Fiske, S. T., Cuddy, A. J. C., Glick, P., & Xu, J. (2002). A model of (often mixed) stereotype content: Competence and warmth respectively follow from perceived status and competition. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), ss. 878-902.
- Golub, S. A., Filipowicz, Allan ve J. Langer, Ellen (2002). "Acting Your Age", *Ageism: Stereotyping and Prejudice against Older Persons* içinde, London: The MIT Press, ss. 277-294.
- Jimenez-Sotomayor, M. R., Gomez-Moreno, C., de Celis, E. S. P. (2020), "Coronavirus, Ageism, and Twitter: An Evaluation of Tweets about Older Adults and COVID-19", *The American Geriatrics Society*, Volume 68, ss. 1661-1665.
- Kite, M. E., & Wagner, L. S. (2002). "Attitudes toward older adults". *Ageism: Stereotyping and prejudice against older persons*. ss. 129-161.
- Meisner, B. A. (2020) "Are You OK, Boomer? Intensification of Ageism and Intergenerational Tensions on Social Media Amid COVID-19", *Leisure Sciences*. <https://doi.org/10.1080/01490400.2020.1773983>
- Montaz, Y. A. (2020). "The COVID-19 and Ageism in Social Media", *Coronaviruses*, Volume 1, ss. 7-8.
- Morrow-Howell, N., Galucia, N. ve Swinford, E. (2020). "Recovering from the COVID-19 Pandemic: A Focus on Older Adults", *Journal of Aging & Social Policy*, Volume 32, Number 4-5, ss. 526-535.
- Özdemir, Ö. ve Bilgili, N. (2014). "Sağlık Hizmetlerinde Yaşlı Ayrımcılığı", *Gülhane Tıp Dergisi Sayı 56*, ss. 128-131.

- Power, J. G., Murphy, S. T., Coover, G. (1996). "Priming Prejudice How Stereotypes and Counter-Stereotypes Influence Attribution of Responsibility and Credibility among Ingroups and Outgroups", *Human Communication Research*, volume 23, number 1, ss. 36-58.
- Ramasubramanian, S. ve Murphy, J. C. (2014). "Experimental Studies of Media Stereotyping Effects". *Laboratory Experiments in the Social Sciences içinde*, Elsevier Academic Press. ss.385-402.
- Rosales, A., ve Fernández-Ardèvol, M. (2020). "Ageism in the era of digital platforms". *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*, Volume 26, Number 5-6, ss. 1-14.
- Seiter, E. (2006). "Stereotypes and the Media: A Re-evaluation", *Journal of Communication*, Volume 36, Number 2, ss. 14-26.
- Soysal, G. (2020). "Koronavirüs Salgını ve Yaşlılık", *Asead, Cilt 7, Sayı 5*, ss. 290-301.
- Tekindal, M., Ege, A., Erim, F., Gedik, T.E. (2020). "Sosyal Hizmet Bakış Açısıyla COVID-19 Sürecinde Yaşlı Bireyler: Sorunlar, İhtiyaçlar ve Öneriler", *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi Cilt 5, Sayı 2*, ss. 1-6.
- Uysal, M. T. ve Eren, G. T. (2020). "COVID-19 Salgın Sürecinde Sosyal Medyada Yaşlılara Yönelik Ayrımcılık: Twitter Örneği". *Turkish Studies*, cilt 15, sayı 4, ss. 1147-1162.
- Voss, P., Bodner, E. ve Rothermund, K. (2018). "Ageism: The Relationship between Age Stereotypes and Age Discrimination Contemporary". *Contemporary Perspectives on Ageism içinde*. Springer, ss. 11-33.
- Whitbourne, S. K. ve Sneed, J. R. (2002). "The Paradox of Well-Being, Identity Processes and Stereotype Threat: Ageism and Its Potential Relationships to the Self in Later Life", *Ageism: Stereotyping and Prejudice Against Older Persons içinde*, London: The MIT Press, ss.247-273.